

POVESTEA IZABELLEI

FEMEIE ROMĂ LESBIANĂ

LA INTERSECȚIA MAI MULTOR LUMI

Povești de viață ale unor persoane rome și rome LGBTQ+

Într-o societate care sancționează diferențele individuale și care atașează cu prea mare ușurință etichete dăunătoare celor care nu se conformează majorității, romii și persoanele LGBTQ adesea navighează diferitele domenii ale vieții cu dificultate. Nu de puține ori sunt aspru judecați sau marginalizați, iar în spațiul public sunt mai degrabă invizibili, mulți dintre ei alegând să nu-și dezvăluie identitățile dintr-o încercare de a se proteja.

Noi credem în puterea poveștilor personale de a învinge prejudecățile, etichetările simpliste și chiar discriminarea. De aceea vă prezentăm poveștile de viață a cinci persoane rome, dintre care patru LGBTQ, din întreaga țară, cu experiențe de viață foarte diferite, cu niveluri de educație și profesii diverse, la fel ca personalitățile lor. Sunt povești despre căutări personale și auto-descoperire, bucurii și victorii personale, despre traume și vindecare, despre greutăți și povești de dragoste. Este vorba de **Adina**, femeie romă; **Dora**, persoană romă maghiară non-binară; **George**, bărbat rom homosexual; **Izabella**, femeie romă lesbiană și **Daniel**, bărbat rom homosexual. Poveștile lor sunt prezentate sub forma unor interviuri asupra cărora s-a intervenit minimal, tocmai pentru a rămâne fideli vocilor lor autentice: numele proprii au fost schimbate pentru a proteja identitatea persoanelor intervievate, detaliile care ar duce la identificarea persoanelor intervievate au fost eliminate, iar răspunsurile au fost pe alocuri editate pentru fluiditatea textului.

Răspunsurile din cadrul acestor interviuri reprezintă exclusiv opiniile persoanelor intervievate, și nu punctul de vedere oficial al Centrului de Resurse Juridice (CRJ) și al partenerilor din acest proiect.

Materialul face parte din proiectul „[INTERSECT - Altfel despre discriminare](#)”, coordonat de Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în parteneriat cu Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Asociația MozaiQ și Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România (UCTRR).

CINE ESTE IZABELLA?

Spune-ne câte ceva despre tine.

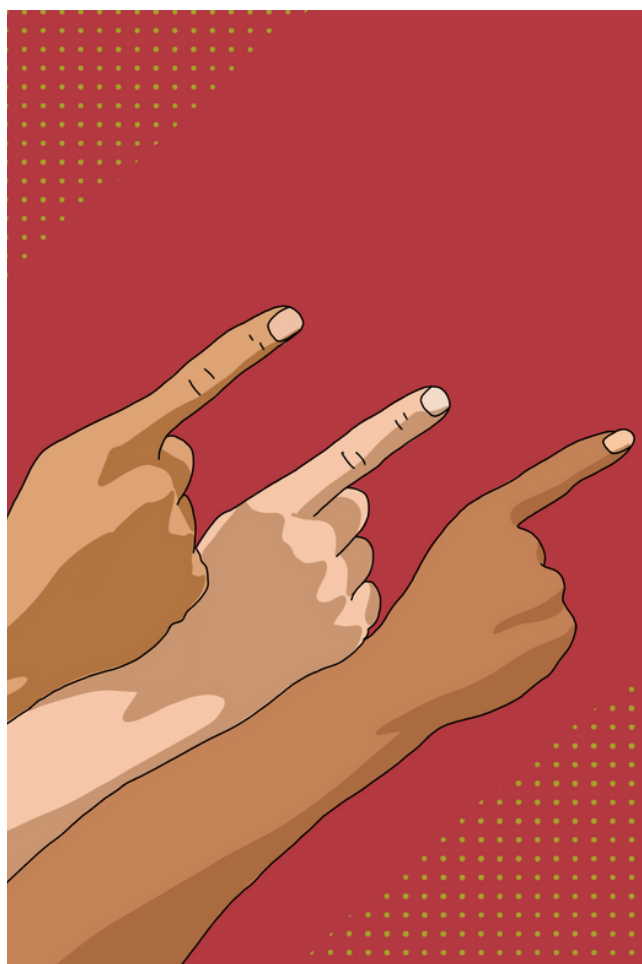
Sunt femeie romă lesbiană, sunt din București și am și crescut aici, mă ocup cu vânzări și management în general, dar acum îmi caut un loc de muncă în orice domeniu, pentru că am rămas fără muncă. Momentan locuiesc cu chirie, nu cu părinții.

TE-AI CONFRUNTAT VREODATĂ CU SITUAȚII ÎN CARE AI FOST NEÎNDREPTĂȚITĂ, DISCRIMINATĂ DIN CAUZA ETNIEI SAU A ORIENTĂRII SEXUALE?

Ne poți povesti un astfel de incident?

Prima mea experiență cu rasismul a fost în clasa I, pe la începutul școlii. Am avut un conflict cu o colegă și într-o zi mama ei a venit la școală, iar într-o pauză, în fața clasei, de față cu toată lumea m-a făcut „ț***** împuțită”. Pentru un copil de 7 ani, să vină mama unui copil și să-ți facă bullying în fața tuturor...

În ceea ce privește orientarea sexuală, mă pot considera norocoasă. Aici intervine și un standard dublu: pentru mine ca femeie mi-a fost mai ușor să trec prin societate, chiar dacă am relații cu persoane de același sex.

În experiența mea, sunt mai acceptate din punct de vedere social relațiile dintre două femei decât cele dintre doi bărbați sau decât persoanele transgender. De altfel, din partea prietenilor mei trans aud că le este foarte greu accesul pe piața muncii din cauza identității lor de gen.

Nu pot spune că am fost vizată neapărat personal cu homofobia, dar am avut în jurul meu oameni homofobi care au făcut glume, nu neapărat adresate mie, dar care m-au deranjat. La muncă, în principiu. Se creează la un moment dat un mediu ostil la locul de muncă în momentul în care se fac glume despre homosexuali... Ca de pildă „b*****”, „Bă, ești pe invers?”. La care eu de obicei răspund cu „Și care ar fi problema dacă ar fi pe invers?”. Sunt destul de asumată, sunt out de pe la vreo 14 ani față de prieteni și de la 17 ani față de familie și încerc să educ comunitatea din jurul meu, oricare ar fi ea.

CUM A FOST EXPERIENȚA TA DE COMING OUT?

Am avut prieteni care n-au înțeles și au ales să se îndepărteze de mine, dar nu mi-au spus-o direct, ci s-au distanțat pur și simplu. Iar mama mi-a spus că știa. Mi-a spus că societatea judecă și că îmi va fi greu în societate din cauza asta. Apoi, a trecut prin faza „Dumnezeu a dat bărbatul și femeia”... Tatăl meu vitreg a avut la un moment dat o reacție de genul „Eu nu vreau să beau din același pahar din care ai băut tu”. Dar, în prezent, toată familia mea știe, inclusiv bunicii, dar nu știu dacă e neapărat o acceptare, cât e faptul că s-au obișnuit cu mine.

CUM ERA COMPORTAMENTUL PROFESORILOR SAU AL COLEGILOR TĂI LA ȘCOALĂ?

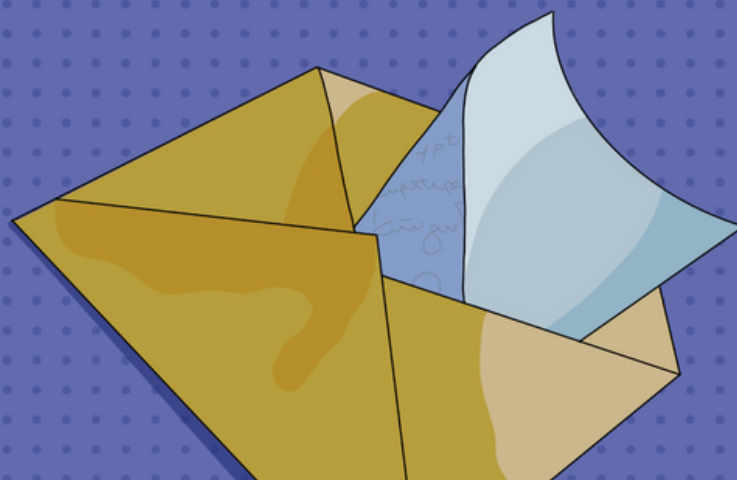
Din partea profesorilor nu am simțit rasism. Am avut profesori care îmi erau antipatici și cărora le eram antipatică probabil, dar nu cred că faptul că sunt de etnie romă a contribuit la asta. Am avut o experiență școlară OK.

CUM AU EVOLUAT LUCRURILE ODATA CE AI CRESCUT ȘI TU, ȘI OAMENII DIN JURUL TĂU?

Cum au stat lucrurile la locul de muncă?

La fel, glume în jurul meu, de genul „tu nu ești ca restul” sau glume de genul acesta, încercând să excludă persoanele de față. Dar erau chestii care m-au rănit. Cumva am reușit să depășesc rasismul, gândindu-mă că un om care nu reușește să treacă de bariera unei culori de piele și să vadă mai departe de atât este un om a cărui părere nu o pot lua în calcul.

Am întâmpinat comportamente discriminatorii la locul de muncă, dar nu aș ști exact să spun pe ce criterii. Cred că a fost un cumul între a fi femeie, a fi romă și a fi LGBTQ+. În momentul în care am fost promovată de pe o poziție pe alta, ceilalți manageri, fiind toți bărbați albi, au scris o scrisoare către superiorul nostru în care își exprimau dezaprobarea față de promovarea mea. Eu aș zice că aici, criteriul discriminatoriu a fost în primul rând sexismul, dar cred că a jucat un rol și faptul că sunt de etnie romă.

AI FĂCUT VREUN DEMERS PENTRU A ȚI SE FACE DREPTATE?

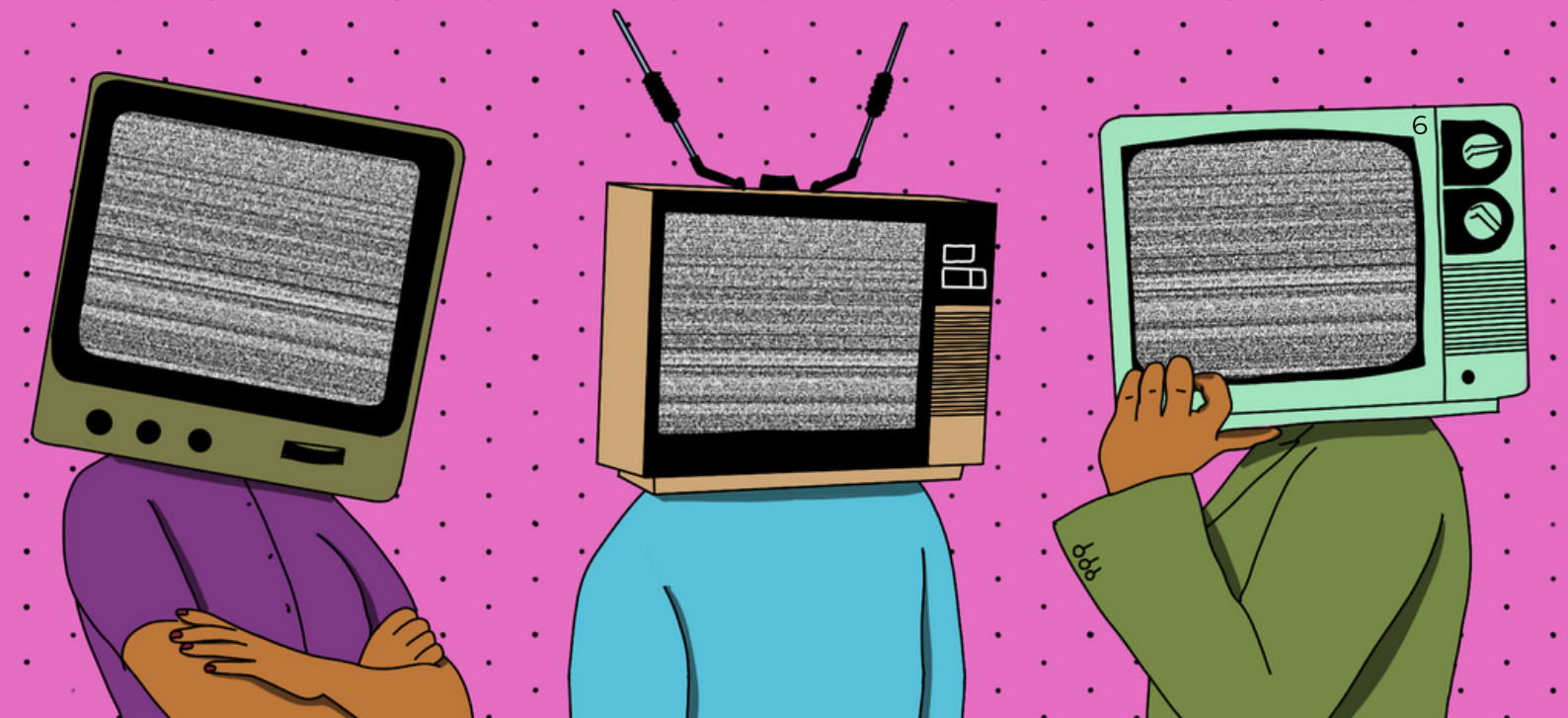
De exemplu, plângere la poliție, acțiune în instanță etc.

Am vrut să fac o acțiune în instanță când am fost discriminată pe un alt criteriu, anume sănătatea mintală, dar eram out și la locul de muncă și nu știu dacă și asta a contribuit. Am fost concediată în timpul concediului medical pentru depresie severă. Atunci am vrut să acționez în instanță, dar nu am avut sprijinul necesar, nu am știut la cine să apelez, cum să gestionez lucrurile și, din păcate, lucrurile au rămas așa.

CE AR TREBUI SĂ FACĂ STATUL SAU ANGAJATORII CA SĂ NU SE MAI PERPETUEZE COMPORTAMENTELE DISCRIMINATORII?

Un prim pas ar fi ca ele să fie aduse în atenția publică. Doar că foarte puțini oameni care sunt discriminați sunt dispuși să-și asume public asta sau să-și asume un proces cu o companie, mai ales când vorbim de o companie mai mare, pentru că au fonduri, avocați, au mai multe resurse decât mine pentru a acționa în instanță și te gândești din start că nu are rost. Eu cel puțin așa m-am gândit. Totodată, cred că o altă măsură ar fi ca statul să crească awareness-ul atât în instituțiile publice, cât și în cele private, în legătură cu comunitatea LGBTQ+, să organizeze diverse workshop-uri cu angajatori etc.

CUM ȚI SE PARE CĂ SUNT PREZENTATE ÎN SPAȚIUL PUBLIC PERSOANELE ROME ȘI PERSOANELE LGBTQ+?

Ce ar trebui să se schimbe în percepția oamenilor referitor la aceste comunități și indivizi?

Persoanele rome sunt demonizate în spațiul public. Cam tot ce se întâmplă rău e din cauza persoanelor rome. Mai nou, cu protestele astea, văd tot felul de meme cu persoane rome și ironizări de genul „Deschideți teatrele”, ca și cum persoanele rome nu ar merge la teatru, sau nu ar fi actori romi sau ca și cum oamenii de cultură sunt toți albi, straight și așa mai departe. Iar persoanele LGBTQ+ sunt batjocorite și mai nou sunt ținta atacurilor comunităților fundamentaliste creștine.

Mi-ar plăcea ca media să portretizeze comunitatea (și romă, și LGBTQ+), să promoveze persoanele rome LGBTQ+ care au ceva de spus. Mi-ar plăcea ca oamenii, în principal, să iasă în față, pentru că asta este o foarte mare problemă. Suntem foarte slab reprezentați în spațiul public. Iar dacă noi nu ieșim în față, nu are cine să ne reprezinte și ne vor portretiza ei așa cum vor.

TE SIMȚI ACCEPTATĂ DE COMUNITATEA LGBTQ+ PENTRU CĂ EȘTI ROMĂ?

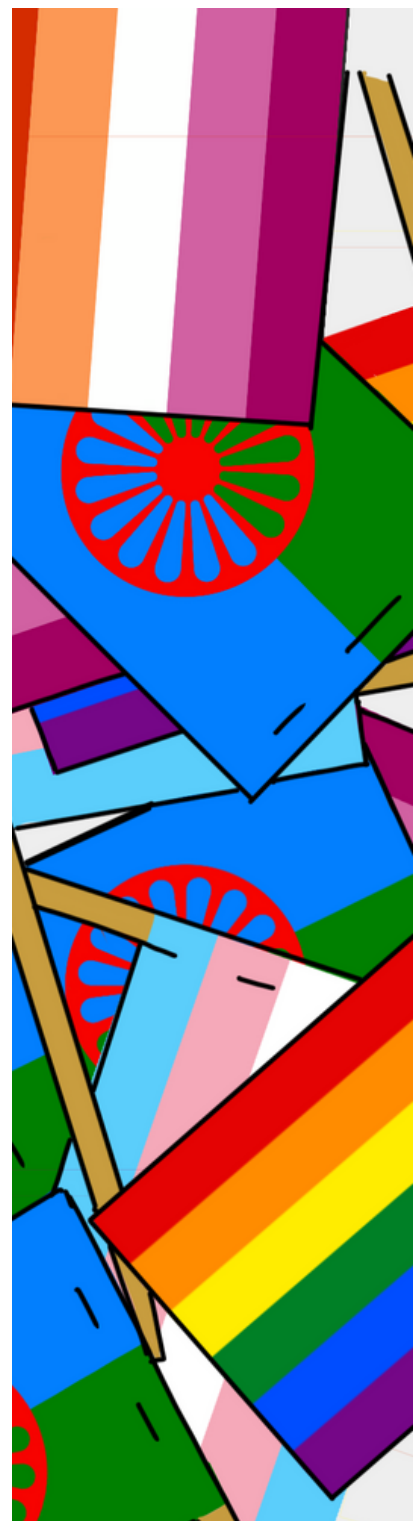
Te simți acceptată de comunitatea romă pentru că ești LGBTQ+?

Am întâlnit mai mult rasism în comunitatea LGBTQ+ decât în afara ei. Mai ales din partea bărbaților gay. Persoanele rome sunt cam excluse și marginalizate în comunitatea LGBTQ+, dar am prieteni romi, băieți, care au fost discriminați din cauza etniei. Pe profilurile de dating scriu unii clar „fără ț*****”, „fără grași”...

Odată mi-am lăsat telefonul la un hostess dintr-un club LGBTQ+. Am contactat patronul în momentul în care am văzut că persoana aceea plecase, mi-a spus că telefonul este la el, doar că nu poate să mi-l aducă sau să mi-l dea și să mă duc la el la birou după el luni. Asta se întâmplă sâmbătă... Deci m-a lăsat fără telefon de sâmbătă până luni după-amiaza. Doar pentru că... Aici chiar cred că a fost discriminare rasială.

Nu mă simt acceptată de comunitatea romă pentru că sunt LGBTQ+. Sunt pe jumătate romă, am crescut cu mama, care nu este romă, și cu familia ei. Bunicul vitreg din partea mamei este și el rom și cred că cel mai greu i-a fost lui să mă accepte. Iar taică-meu nici nu vrea să audă de asta, trăiește în negare.

Cred că e vorba și de rolul femeii în societatea și în tradițiile rome, anume acela de a avea grijă de bărbat, de a face copii. În plus, comunitatea romă este de obicei și foarte religioasă și intervin și principiile creștine, care se bat cap în cap cu a fi LGBTQ+ sau cel puțin așa interpretează ei religia și așa sunt încurajați de către liderii religioși din zilele noastre.

**AM ÎNTÂLNIT MAI MULT
RASISM ÎN COMUNITATEA
LGBT DECÂT ÎN AFARA EI.
MAI ALES DIN PARTEA
BĂRBAȚILOR GAY.
PERSOANELE ROME SUNT
CAM EXCLUSE ȘI
MARGINALIZATE ÎN
COMUNITATEA LGBT. AM
PRIETENI ROMI, BĂIEȚI, CARE
AU FOST DISCRIMINAȚI DIN
CAUZA ETNIEI.**

IZABELLA \\ FEMEIE ROMĂ LESBIANĂ

EXISTĂ HOMOFOBIE/TRANSFOBIE ÎN INTERIORUL COMUNITĂȚII ROME? DAR RASISM ÎN INTERIORUL COMUNITĂȚII LGBTQ+?

Și dacă da, de ce crezi că se întâmplă asta?

Da, cu siguranță există. Eu cred că de multe ori victima devine agresor, de aici minoritățile care se întorc una împotriva celeilalte. Și nivelul de empatie este destul de scăzut. Faptul că există intersecționalitate și din comunitatea LGBTQ+ fac parte mai multe minorități... Se scapă din vedere că e o luptă pentru drepturile omului, nu pentru LGBTQ+. E o luptă care ar trebui să fie dusă din toate părțile, fiecare pe bucățica lui, dar cu atenție și către celelalte comunități. Cred că e vorba și de educație și de cum au primit mesajul din social media... Revin la ideea că, de multe ori, victima devine agresor. Cred că astea ilustrează cel mai mult rasismul din comunitatea LGBTQ+.

NE POȚI POVESTI ÎNTÂMPLĂRI SAU AMINTIRI FERICITE PENTRU CĂ EȘTI FEMEIE ROMĂ LESBIANĂ?

Am făcut un fel de studiu de caz fără să-mi dau seama. În clasa a IX-a, la engleză, am făcut o dezbatere despre LGBTQ+ și căsătoriile între persoane de același sex și am fost împărțiți în două tabere: pro și contra. În tabăra pro, eram doar eu și doi colegi și restul era contra. S-a dezbătut atunci ce s-a dezbătut, eu am băgat la cap și, în clasa a XII-a, tot la engleză, se făcea dezbatere și nu se alesese încă tema. Atunci am propus eu tema căsătoriilor între persoane de același sex. De data asta m-am dus eu la tablă și am scris „LGBT”, ce înseamnă fiecare literă, le-am răspuns la întrebări. Și apoi le-am pus întrebarea „magică”: cine este pro, cine este contra?

La pro, mai mult de jumătate de clasă a ridicat mâna, iar la contra nu a ridicat nimeni mâna, restul s-au abținut. Ceea ce pentru mine a fost mare lucru. I-am întrebat pe cei care s-au răzgândit, ce i-au făcut să se răzgândească și au spus că faptul că eu am fost printre ei și ei m-au cunoscut out, așa cum sunt, i-a făcut să-și schimbe poziția. Cred că dacă nu eram parte din comunitatea LGBTQ+ nu aș fi avut ocazia să schimb niște mentalități și cred că asta contează.

CE A ÎNSEMNAT PENTRU TINE

PROIECTUL INTERSECT?

Simți că ți-a fost de ajutor în vreun fel?

A însemnat să cunosc oameni la fel ca și mine, să mă gândesc mai mult la homofobia internalizată și la rasismul internalizat, pentru că există și eu am crescut în aceeași societate, cu aceleași valori. Și încă mă lupt cu rasismul internalizat. Iar proiectul INTERSECT mi-a arătat că nu sunt singură și că mai sunt oameni ca mine. Vă mulțumesc că faceți asta și că puneți reflectoarele pe intersecționalitate, nu doar pe bucățele din identitățile oamenilor.

Materialul „Povestea Izabellei” face parte din proiectul „[INTERSECT – Altfel despre discriminare](#)”, coordonat de Centrul de Resurse Juridice (CRJ), în parteneriat cu Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO), Asociația MozaiQ și Uniunea Civică a Tinerilor Romi din România (UCTRR).

© Centrul de Resurse Juridice, 2021

Această publicație este protejată de drepturile de autor, dar poate fi reprodusă prin orice mijloace, gratuit, fără permisiune prealabilă, în scopuri didactice, jurnalistice sau academice, dar nu în scop comercial. Pentru reproducerea în orice alte condiții, este necesară permisiunea în scris a organizației Centrul de Resurse Juridice.

Design grafic și ilustrații: Oana Dorobanțu

Interviu de: Antonia Boilă

Corectura: Amalia Tihon

Proiect co-finanțat de Programul Drepturi, egalitate și cetățenie al Uniunii Europene (2014-2020).
Conținutul prezentului material reflectă exclusiv poziția oficială a autorilor și este responsabilitatea acestora, în întregime.
Comisia Europeană nu își asumă niciun fel de responsabilitate pentru modul în care pot fi folosite informațiile conținute în material.